

stillet; jeg tror, at det ikke gaar an, saaledes paa een Gang at hæve de Gode, der allerede ere opnaaede ved Bevillingsmyndigheden, saaledes som den nu udøves. Det er jo ganske vist, at dersom Paragrafen vedtages i den Form, hvori den foreligger, vilde der efterhaanden som Thænderhaverne af de Privilegier, der ere meddelte, uddø, ikke mere kunne gives noget saadant; thi Bevillingsmyndigheden i saa Henseende vil jo være Ministeren berøvet. Jeg tror ogsaa, at dersom man med Opmærksomhed læser Kjøbstadskommisstonens Betænkning igiennem, vil man deri finde Noget, der giver Forslagsstilleren Medhold i hans Betragtning. Det hedder nemlig her: . . . saameget mindre som den udstrakte Bevillingsmyndighed, Loven gav Indenrigsministeriet til 1ste Januar 1862, foruden den mere indskrænkede, det har havt efter dette Tidspunkt, maa antages forlængst at være benyttet til at udjævne de mest fremtrædende Ulemper, der kunne have vist sig ved Overgangen fra det Gamle til det Nye." Dette synes jo at involvere, at der maa være Steder, hvor Bevillingsmyndigheden næsten har været nødvendig, og hvor det er et Held, at den er kommen til Anvendelse. Saaledes paa een Gang at hæve den anser jeg for uret, saa at jeg rigtig nok tror at burde tilraade Thinget at vedtage det Endringsforslag, der er stillet, maaske med en saadan lille Modifikation, som af den ærede Ordfører antydet, hvorefter der ogsaa maatte tages andre Hensyn end netop til Stedets Beboere, idet jeg haaber, at denne lille Endring mulig ved Udvalgets Bestræbelser vil kunne komme ind til 3die Behandling.

Indenrigsministeren: Jeg skal tillade mig at yttre et Par Ord i Anledning af de Forslag, der ere stillede til Lovforslagets § 2, og jeg vil da sige, at jeg tror ikke at behøve at udtale, at det ingenlunde er mit Ønske at komme Forbrugsforeningerne til Livs, thi jeg har i en anden Stilling end den, jeg nu indtager, vist, at jeg netop interesserer mig for dem ved at gjøre deres Tilblivelse saa let som muligt overfor Staten med Hensyn til Stempelpapir og deslige. Jeg tilstaaar imidlertid, at disse Forbrugsforeninger i den senere Tid have udviklet sig paa en saadan Maade, at der er al Anledning til overfor de Lovlig Handelsberettigede at kræve, at de skulle stilles lige med disse, at de ikke skulle have Lov til samtidig med, at de underminere Kjøbstadnæringen, at virke paa billigere Betingelser end de, som drive samme Forretning i Kjøbstaderne. Selv om vi, mine Herrer, ikke beskæftige os med saadanne Forbrugsforeninger, der holde sig indenfor den begrebsmæssige Grænse, idet de kun foretage en Fordeling mellem deres egne Medlemmer, selv da kan det jo dog ikke benægtes, at om saadanne Foreninger end ikke falde ind under det egentlige legale Begreb om Handel, saa foregaar der dog her en Omsetning, hvis Hensigt det er at erhverve, og jeg ser derfor

ikke, at Foreninger af denne Art med nogenformel Berettigelse kunne beklage sig over, at man saa siger: Vel, Din Rikssomhed er fuldkommen Lovlig, men Du maa finde Dig i at blive stillet under de samme Betingelser, som gjælde for dem, der uden at være saa Mange have det samme Erhverv som Du. Det forekommer mig, at hvor der er en naturlig Opfordring til overhovedet at danne Forbrugsforeninger, er den Afgift, som her forlanges af disse, heller ikke Noget, der i mindste Maade kan forhindre deres Opkomst, og det forekommer mig billigt at forlange, at de ikke foruden det, at de bestandig have en Slump faste Runder, tillige skulle have Lov til at være fri for de Byrder, derunder ogsaa kommunale Byrder, som de Andre maa bære. Der er derhos en Ting endnu, mine Herrer, som det er mig en vis Ubehagelighed at maatte sige, men som jeg tror ikke bør forties, og det er, at Forbrugsforeningernes Navn og Form i de senere Aar ofte er bleven benyttet til at dække Formaal, der ere vidt forskellige fra dem, der afgive et naturligt og berettiget Motiv til Dannelsen af saadanne Foreninger. Dersom man kun tænkte paa igiennem disse at forbedre den materielle og, om man vil, ogsaa den aandelige Fremvæxt af den Del af Befolkningen, som jeg med et æret Medlem — jeg tror den ærede Ordfører — vil kalde Arbejderne, vilde der være en tilstrækkelig Grund til at lempe sig efter dem paa alle mulige Maader; men, mine Herrer, der foreligger ikke saa saa Exempler paa, at disse Forbrugsforeningers Navn og deres ydre Form bruges alene til at eludere hele Næringslovgivningen. Der findes Exempler paa Forbrugsforeninger, der ikke kræve noget Indskud af deres Medlemmer, der ikke kræve noget Ansvar, forsaavidt der maatte blive Underbalance, der ikke gaa ud paa nogenformelst Fordeling af Gevinster, og af hvilke man kan blive Medlem ved blot at melde sig hos Forretningsføreren og faae udleveret en Kontrabog. Jeg spørger, er dette en forfarlig Maade at stille sig paa ligeoverfor Næringsloven? Hos mig er der ikke den ringeste Tvivl om, at det vilde være usforvarligt og utilsigdeligt, om Lovgivningsmagter og Administrationen vidste, at Saadant fæx, uden at gjøre deres Bedste for at forhindre det. Desuden maa de Herrer erindre, hvad jeg gjentagende fremhæver. Spørgsmaalet er jo ikke her om at staae disse Forbrugsforeninger eller overhovedet lægge nogenformelst alvorlig Hindring i Veien for deres Bestaaen og Blomstren; her er kun Tale om at stille dem lige med Andre, hvis Forretning har stor Lighed med deres. Allerede dette, at Forbrugsforeningernes Benner ikke genere sig for at udtale, at det er fuldkomment foreneligt med en Forbrugsforenings Væsen at have aabent Udsalg og sælge til hvem det skal være, — ja, man har endogaa hørt udtale fra meget kompetente Steder, at man ikke kan drage Foreningerne som saadanne til Ansvar, selv om det kunde